

7.SINIF SOSYAL BİLGİLER 2.ÜNİTE: KÜLTÜR ve MİRAS

ÜNİTE KAVRAMLARI

TEKFUR: Bizans İmparatorluğu zamanında vali düzeyinde olan yöneticilerle Anadolu ve Rumeli'deki Hristiyan beylerine verilen addır.

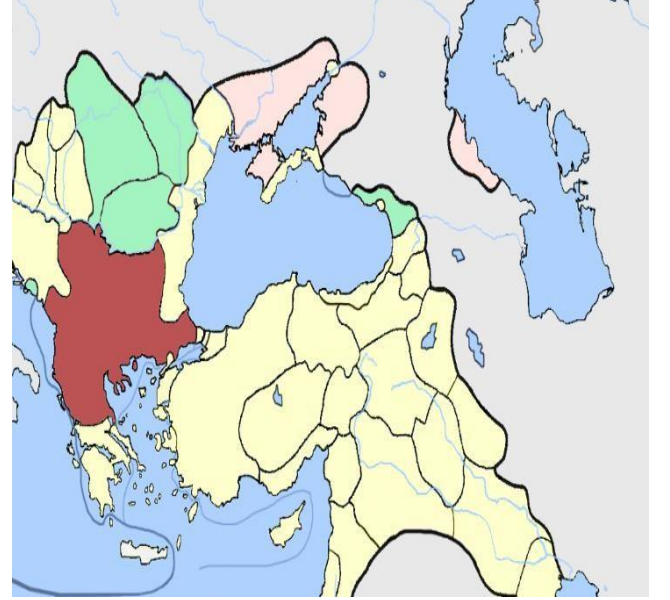
UÇ BEYLİĞİ: Anadolu'da kurulan Türk devletlerinin sınırlarını muhafaza eden ve yapacakları akınlarla diğer devletleri yıpratma vazifesi gören yarı bağımsız beyliklerdir.

GAZA: İslam dinini korumak veya yaymak amacıyla Müslüman olmayanlara karşı yapılan kutsal savaşa verilen isimdir.

CİHAT: Din uğruna yapılan savaştır.

İSKÂN POLİTİKASI: Osmanlı'nın Rumeli'de fethettiği yerlere Anadolu'dan gönderdiği Türk ailelerini yerleştirmesine denir.

RUMELİ: Osmanlı İmparatorluğu döneminde 15. yüzyıldan itibaren Balkanlar'ın güneyine verilen isimdir.

DEVŞİRME SİSTEMİ: Çocukların askerler tarafından ailenin rızasıyla köyden alınarak Anadolu'da bir Türk ailenin yanına yerleştirilmesi, daha sonra başkentte Acemi Ocağı'nda askerlik eğitimi almasına devşirme sistemi denir.

KAPIKULU PİYADELERİ:

ACEMİ OCAĞI: Kapıkulu Ocaklarına asker yetiştiren okuldur.

YENİÇERİ OCAĞI: Savaş zamanında padişahın yanında yer alır, barış zamanı padişahı korurlar ve İstanbul'un güvenliğini sağlarlardı.

CEBECİ OCAĞI: Orduya ait silahların yapımı, bakımı ve korunmasından sorumluydu.

TOPÇU OCAĞI: Savaş meydanında topları döken ve kullanan ocaktır.

KAPIKULU SÜVARİLERİ:

SİPAHİ: Seferde sultanın çadırını silahtarlar ile nöbetleşe koruyan askerlerdir.

SİLAHTAR: Padişah, vezir gibi devlet büyüklerinin silahlarının bakımından sorumlu kişidir.

EYALET ASKERLERİ:

TIMARLI SİPAHİLER: Osmanlıların en önemli askeri kuvvetidir. Tımar sahipleri kendilerine verilen dirliğin geliri karşılığında asker yetiştirirdi. Cebelü denilen silahlı ve zırhlı asker yetiştirirdi. Barış zamanında bulunduğu yerin güvenliğini sağlar, savaş zamanında bağlı bulundukları Sancakbeyi ve Beylerbeyi'nin emrinde savaşa katılırlardı.

YAYA VE MÜSELLEM: Orhan Bey döneminde fetihlerin artması ve sınırların genişlemesi sebebiyle kurulan düzenli bir orduya yaya ve müselleme (atlı asker) denir.

AZAPLAR: Bekâr Türk erkeklerinden oluşur. Savaşta ilk hücumu geçerler.

AKINCILAR: Sınır boylarındaki atlı birliklerdir. Orduya öncülük etmek, düşman birlikleri hakkında istihbarat bilgileri toplamak görevleriydi.

KAPTAN-I DERYA: Donanma başkomutanına Kaptan-ı Derya veya kaptan paşa denirdi.

LEVENT: Deniz askerlerine levent denirdi.

YÖNETENLER: Askerî de denilen ve vergi vermeyen yönetenler; askerî, idari, siyasi ve dinî yetkilere sahip devlet görevlileridir.

Şeyhülislam, müderrisler, kadılar, sancak beyleri, tımarlı sipahiler yönetenler kısmına örnek verilebilir.

YÖNETİLENLER:

Reaya olarak isimlendirilen yönetilenler şehirlerde, köylerde ve konargöçer olarak yaylak ve kışlaklarda yaşayan, geçimini tarım, zanaat, ticaret ve hayvancılık yaparak sağlayan kimselerdir. Reaya, askerî sınıftan farklı olarak vergi vermekle yükümlüdür.

AHİLİK: Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde Anadolu'da yaşayan halkın sanat, ticaret, ekonomi gibi çeşitli meslek alanlarında yetişmelerini sağlayan, onları ahlaki yönden yetiştiren, çalışma yaşamını iyi insan meziyetlerini esas alarak düzenleyen sosyal yapıdır. Ahiliğin günümüzdeki karşılığı Esnaf ve Sanatkar Odalarıdır.

DİVANI HÜMAYUN: Padişah başkanlığında toplanan askeri, siyasi, idari, hukuki ve mali işlerin görüşüldüğü ve karara bağlandığı kuruldur. Günümüzdeki karşılığı Bakanlar Kuruludur.

SADRAZAM: Padişahın vekilidir, padişahтан sonra en yetkili kişidir. Günümüzdeki karşılığı Başbakanıdır.

VEZİRLER: Paşa unvanını kullanan, bakanlık ve valilik görevini yerine getiren kişidir. Günümüzdeki karşılığı Devlet Bakanlığıdır.

KAZASKER: Kadı ve müderrislerin atama ve tayin işlerini yapan, devleti ilgilendiren davalara bakan kişidir. Günümüzdeki karşılığı Adalet Bakanıdır.

REİS'ÜL KÜTTAP: Padişah fermanlarına uygun olarak emirleri yazan, yabancı devletlerden gelen mektupları tercüme edip cevap veren kişidir. Günümüzdeki karşılığı Dışişleri Bakanıdır.

NİŞANCI: Padişahın yazılarına imza(nişan)'sını koyan, tuğrasını çeken, arazi kayıtlarını tutan kişidir. Günümüzdeki karşılığı Devlet İşleri Özel Kalem Müdürüdür.

DEFTERDAR: Maliye işlerine bakan, gelir ve gideri ayarlayarak bütçe yapan kişidir. Günümüzdeki karşılığı Maliye Bakanlığıdır.

ÇİMPE KALESİ: Bizans İmparatoru Kantakuzen'in Bulgar ve Sırp saldırısına karşı Orhan Gazi'den yardım istemesinin karşılığında Osmanlı Devleti'ne verdiği yer. Böylece ilk kez Rumeli'ye geçildi ve askeri üs olarak kullanıldı.

FETRET DEVRİ (1402-1413):

Yıldırım Beyazıt'ın Ankara Savaşı'nda yenilmesiyle kardeşler arasındaki 11 yıl süren taht kavgalarına Fetret Devri denir.

MİLLET SİSTEMİ: Osmanlı Devleti, tarihi boyunca uyguladığı müsamaha, adalet, farklı din, dil ve milletlere karşı saygı ile oluşturduğu sisteme millet sistemi denmiştir. Osmanlı Devleti, hâkimiyeti altında bulunan toplulukları inançlarına göre örgütleyip yönetmiştir.

ŞAHİ: Sultan II. Mehmet tarafından İstanbul'un fethi için döktürülen en büyük top.

İSTİMALET POLİTİKASI: Sözlük anlamı 'meylettirme, cezbetme, gönül alma'dır. Osmanlı Devletinin fethettiği topraklar üzerinde ve o bölgelerin halkına karşı kalıcı hakimiyet için uyguladığı politikalara denir. Amaç, fethedilen topraklardaki insanların devlete olan bağlılıklarını güçlendirmektir.

AHİDNAME: Osmanlı sultanları yeni fethedilen yerlerde halkın güvenini kazanmak için can ve mal güvenliği garantisi veren yayımladığı belgeye denir.

COĞRAFİ KEŞİFLER: 15 ve 16 yüzyıllarda Avrupalılar tarafından yeni ticaret yollarının, okyanusların ve kıtaların bulunmasına denir.

Örnek: İlk olarak İspanya ve Portekiz keşifler yapmıştır.

RÖNESANS: Kelime olarak; “yeniden doğuş” demektir. Yeniçağda Avrupa'da edebiyat, güzel sanatlar, bilim alanındaki yeniliklere denir.

Örnek: İlk olarak İtalya'da başlamıştır.

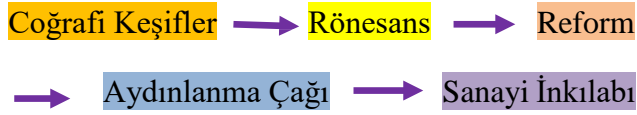
REFORM: Kelime olarak: “düzeltme, yenileme demektir. 16 yüzyılda Katolik kilisesindeki bozulmalar sebebiyle dinde yapılan düzenlemelere denir.

Örnek: İlk olarak Almanya'da başlamıştır.

AYDINLANMA ÇAĞI: Avrupa'da insanın önemini dine göre değil, akla dayanarak açıklayan düşünce sistemidir.

SANAYİ İNKILABI: Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin (buhar gücünün) üretimde kullanılmasına sanayi inkılabı denir.

Örnek: İlk olarak İngiltere'de başlamıştır.

SÖMÜRGEÇİLİK: Bir devletin, kendi ülkesinin sınırları dışında başka devletlerin maddi ve manevi bütün kaynaklarını ele geçirmesi demektir.

FRANSIZ İHTİLALİ: 1789 yılında yaşanan, Yeni Çağ'ın bitmesine, Yakın Çağ'ın başlamasına sebep olan siyasi ve sosyal bir olaydır. Sonucunda tüm dünyada milliyetçilik, eşitlik, özgürlük ve demokrasi kavramları önem kazandı.

ISLAHAT: Daha iyi duruma getirmek için yapılan değişikliktir.

LALE DEVRİ: 1718 Pasarofça Antlaşması ile başlayıp 1730 Patrona Halil İsyanı ile sona eren sosyal ve kültürel yeniliklerin yapıldığı döneme lale devri denir.

TAKVİM-İ VEKAYİ: 1831'de II. Mahmut döneminde çıkarılan ilk Türkçe resmî gazetedir.

POSTA NEZARETİ: Sultan Abdülmecit Dönemi'nde günümüzdeki PTT olan teşkilata posta nezareti denir..

ŞİRKET-İ HAYRİYYE: Sultan Abdülmecit Dönemi'nde ulaşımı kolaylaştırmak için İngiltere'den buharlı gemiler satın alınarak Boğaziçi'nde yolcu ve yük taşıma hakkı verilen Şirket-i Hayriyye kuruldu.

SEYYAH: Gezip görmeyi kendisine iş edinen kimseye denir. En önemlisi seyyah Evliya Çelebi; en önemli seyahatname Evliya Çelebi Seyahatnamesidir.

SEYAHATNAME: Seyyahın gezip gördüğü yerleri yazdığı esere seyahatname denir.

ZİMEM DEFTERİ: Borçlunun ismini ve ne kadar borcu olduğunu gösteren, günümüzdeki veresiye defteri

ÇİNİ: Osmanlıca kökenli bir sözcük olan “çini” sırlı kap anlamına gelmektedir. Çini, toprağın pişirildikten sonra şekil verilip tabak, vazo ve sürahi gibi eşyalar üretilmesine dayalı bir el sanatıdır.

EBRU: Ebru, Türkistan’da ortaya çıkıp oradan İpek Yolu ile dünyaya yayıldığı düşünülen bir sanat dalıdır. Ebru kıvamlı suyun üzerine gül dalı ve at kılından mamul fırçalar yardımıyla sığır ödü ilave edilerek ayarlanmış, suda erimez boyaların yüzeye serpilip kâğıda alınmasıyla oluşan kâğıt bezeme (süsleme) sanatıdır.

HAT: Güzel yazı yazma ve süsleme sanatıdır. Bu işi yapanlara da hattat denir.

**DİĞER DERS İÇERİKLERİ İÇİN AŞAĞIDAKİ KANAL
LİNKLERİME TIKLAYINIZ.**

YOUTUBE ABONE OL LİNKİ:

<https://www.youtube.com/@sosyalhocasimustafa>

İNSTAGRAM HESABIM:

<https://www.instagram.com/sosyalhocasimustafa/>

TELEGRAM HESABIM:

<https://t.me/sosyalhocasimustafakarakus>

WHATSAPP HESABIM:

<https://whatsapp.com/channel/0029VaA9Dzy4o7qDiBoEdD0z>